

BIBLIOTECA MODERNĂ. GLOSAR DE TERMENI UZUALI

Conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI, Oleg BURSUC, Denis GANEA

Rezumat:

Modernizarea bibliotecilor merge mână-n mână cu învățarea. Programul Novateca a format bibliotecarilor capacitatea, competențele necesare proceselor de modernizare și implementare a serviciilor moderne, a inovării conceptelor de activitate. Or, reușita implementării acestora depinde în mare măsură de asimilarea și utilizarea unui limbaj comun: un limbaj al serviciilor, inovației, creativității și al tuturor componentelor unei biblioteci moderne. Necesitatea unui limbaj comun al modernizării a fost resimțit de către bibliotecari din primele activități de instruire. La elaborarea primului nucleu al unui viitor glosar au muncit formatorii Novateca. Pornind de la acel nucleu de termeni, echipa compusă din L. Kulikovski, O. Bursuc, D. Ganea, susținuți de V. Bunesco, a revizuit, selectat, completat, cizelat definițiile până s-a ajuns la acest Glosar de termeni uzuali „Biblioteca Modernă”. Autorii îl consideră un instrument lingvistic și cognitiv util în educarea unei culturi a modernizării și inovării activității bibliotecilor.

Cuvinte-cheie: *Biblioteca Modernă, servicii moderne, cultura serviciilor, cultura inovației, inovare tehnologică, management inovațional, bibliotecar inovator, formator, modernizarea spațiilor, Voxel, Widget, ROI.*

Cuvânt către cititor

Bibliotecile publice sunt într-un proces de modernizare care a luat încet, dar sigur, avânt, provocat de Programul Novateca. Cinci ani în care se desfășoară programul de modernizare cu susținerea

*Novatecii sunt cei mai activi din istoria domeniului bibliotecar de la '89 încoace. În acest scurt, dar alert, răstimp bibliotecile au înregistrat succese notorii, iar majoritatea bibliotecarilor s-a coagulat într-o comunitate de inovatori ai domeniului. Inițiativele, programele, instruirile lansate de Novateca au declanșat procese ireversibile de inovare la nivel de atitudine, de învățare, de diversificare și inovare a conceptelor de activitate și a dezvoltării serviciilor pentru comunitate. Bibliotecarii însușeau o altă limbă profesională, natural asimilată în procesele de inovare a activității. Nevoia de un limbaj comun în procesele de transformare a bibliotecilor și bibliotecarilor a venit chiar de la ei. În cadrul unei ședințe de follow-up *Formare formatori* participanții / formabilii au avut sarcina să elaboreze un miniglosar de termeni noi învățați la subiectul modernizarea bibliotecii. De la acel nucleu de termeni, muncit de formatori și concentrat mai mult pe termeni IT, a venit ideea de a dezvolta un *Glosar* mai amplu, între timp adăugându-se termeni de servicii moderne, advocacy, managementul proiectelor, marketing, design etc.*

Inițiativa Novatecii de a extinde dicționarul de termeni specifici inovării / modernizării domeniului bibliotecar vine din convingerea că există termeni noi sau relativ noi, pe care bibliotecarii trebuie să-i utilizeze tot mai frecvent în activitatea profesională pentru a-i încetățeni și pentru a crea un limbaj comun (să folosească aceiași termeni când vorbesc despre aceleași servicii, spații, colecții, parteneri, bibliotecă și bibliotecari sau tehnologie), să

vorbească aceeași limbă – semn identitar de apartenență la o comunitate profesională.

Glosarul vine în ajutor facilitând înțelegerea termenilor noi, specifici domeniului, mulți dintre care încă „străini” bibliotecarilor, dar necesari pentru dezvoltarea actuală a bibliotecilor. Ordonarea termenilor respectă metoda de expunere alfabetică, specifică dicționarilor explicative.

Definiția termenilor este redată într-un mod accesibil, dar nu simplist. Dacă termenul este împrumutat din alte domenii, este dată definiția inițială, apoi definiții care reflectă sensul utilizării termenului în domeniul biblioteconomic, cu indicații, când se cerea, și a contextului în care se utilizează. În funcție de noutatea și complexitatea termenului, precum și în scopul înțelegerii mai bune, explicația prinde un format etajat pe două-trei sau patru-cinci nivele. Elaborarea listei de termeni s-a bazat pe termeni întâlniți, utilizați în procesele de interacțiune profesională – reuniuni ale rețelei *Novateca* ca activități de formare a capacității, forumuri, schimburi de experiență, de bune practici sau identificați în literatura de specialitate străină și locală, în materialele și publicațiile IFLA, ALA, EBLIDA, organizații profesionale internaționale, care identifică tendințele emergente de dezvoltare a domeniului bibliotecar și care oferă orientări și bune practici de nivel global pentru viitorul bibliotecilor.

Dacă termenul e absolut nou, neîncetățenit încă în limba română sau încetățenit în limba apariției, ca termenii IT, de exemplu, este expus în limba engleză sau franceză, apoi urmează definiția propriu-zisă în limba română.

În scopul facilitării identificării termenilor pe un subiect anume ca *instruire, servicii, spații, colecții*, de exemplu, dicționarul oferă o cale de acces prin *Indexul de subiecte*, prin care se grupează toți terme-

nii ce se atribuie serviciilor (în jur de 100 de noțiuni și definiții). Acest indice poate servi ca miniglosar pe diferite tematici, iar bibliotecarii le pot utiliza în funcție de necesitate. De exemplu, dacă biblioteca X vrea să implementeze *Cultura serviciilor de excelență*, poate găsi evidențiați toți termenii cu referire la servicii și noțiuni conexe serviciilor.

Lucrarea oferă și o listă de publicații de referință și de specialitate, consultate în procesul întocmirii dicționarului.

La redactarea dicționarului au participat specialiștii angajați ai Programului *Novateca*, cu experiență în domeniul modernizării bibliotecii și utilizării zilnice a termenilor respectivi în procesele formative și relaționarea cu bibliotecarii (Oleg Bursuc, manager Dezvoltarea capacității – termenii referitori la instruire și servicii; Denis Ganea, manager Tehnologii – termenii cu privire la tehnologii; Alexandra Ianeț, coordonator de program – management de proiect, servicii, logistică; Lidia Kulikovski, specialist Inovații – concept general, selectarea termenilor, adaptarea termenilor din servicii, marketing, management la domeniul biblioteconomic, exemple ilustrative, redactarea biblioteconomică; Violeta Bunescu, senior manager – coordonare generală).

Redactarea gramatical-stilistică a fost realizată de recunoscutul lingvist Vlad Pohlă, cu experiență în elaborarea dicționarelor lingvistice, și de experimentatul redactor, corector Valeriu Rață.

Sperăm că această lucrare de referință așteptată va fi un instrument util în practica de zi cu zi, în procesele de inovare a activității, de încetățenire a unui limbaj comun, specific schimbării, proceselor de modernizare și inovare a bibliotecilor.

Conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI,
director, Departamentul studii și cercetări,
BM „B.P. Hasdeu”

GLOSAR

a rond, @ – simbol care activează instantaneu o adresă electronică, constituind o legătură dintre două litere: a și c având semnificația „de la”, „spre”. *◇ Cea mai importantă realizare a e-mailului, implicit a simbolului @, este faptul că a schimbat fantastic distanța și timpul dintre autorii comunicării. De aceea e-mailul cu @ este, cu siguranță, nu „o scrisoare pierdută”, ci una regăsită.* (E. Ungureanu. *Cuvinte și linkuri*, p. 44)

Abilitate – 1) îndemânare, pricepere, capacitate de a face ceva; 2) calitate, precizie, rapiditate în efectuarea unei acțiuni.

Abilitate analitică (gândire critică) – ~ de a judeca valoarea propriilor gânduri și soluții posibile, de a evalua punctele lor tari și slabe și de a sugera căile de îmbunătățire a acestora.

Abilitate informațională – capacitate de a identifica nevoia de informație și aptitudinea de a satisface această nevoie.

Abilitate practică – 1) ~ de a aplica competențele intelectuale în contexte cotidiene și de a „vinde” sau a comunica ideile creative la alții; 2) ~ de a traduce abstracțiile și teoriile în aplicații realiste.

Abilitatea sintetică (creativă) – 1) ~ de a genera idei noi, de înaltă calitate și adecvate pentru sarcina prescrisă; 2) include abilitatea de gândire divergentă, abilitatea de a redefini problemele într-un mod complet diferit și de a gândi în mod intuitiv și pătrunzător.

Abordare inovativă – utilizarea unei metodologii de lucru care implică elemente de noutate, pe plan local sau național, care permit obținerea unor rezultate mai bune decât în cazul altor metodologii.

Absorbție a inovației – capacitate a mediului socioeconomic sau mediul unui domeniu profesional, a unei biblioteci de a asimila inovația, de a utiliza, de a trans-

forma și de a lărgi cunoștințele inovaționale, de a extinde realizarea acestora în noi produse, servicii, procese.

Acces de la distanță – metodă de accesare a resurselor electronice stocate pe un server și accesate prin intermediul unei rețele de calculatoare.

Acces deschis – 1) acces nerestricționat la informație, documente sau servicii de informare; 2) concept, mișcare ale căror scopuri sunt de a oferi acces liber și posibilitate de reutilizare a cunoașterii științifice sub formă de articole de cercetare, monografii, date și alte materiale înrudite. 3) acces rapid, gratuit, la textul integral al unui document electronic, realizat în timp real, al oricărui utilizator, prin accesarea unui link. *◇ Accesul deschis accelerează progresul științific, productivitatea, transferul de cunoștințe. Cei mai înfocați susținători ai accesului deschis la informație sunt bibliotecarii, acesta fiind cel mai important principiu al lor.* (E. Ungureanu, *Cuvinte și linkuri*, p. 56)

Accesibilitate – 1) facilitatea de a accesa și a utiliza un serviciu sau un echipament; 2) facilitatea cu care o persoană poate intra în bibliotecă, accesa sistemele online și utiliza resursele și serviciile bibliotecii, indiferent de format; 3) principiu de dezvoltare a colecțiilor, aplicat la selectarea celor mai accesibile documente din punct de vedere al limbajului, stilului; privind tratarea subiectului, grafica, fontul și în concordanță, cu componența socioprofesională a utilizatorilor bibliotecii (cărți pentru copii, cu caractere mărite pentru vărstnici, audio, video, Braille).

Accesibilitatea unui serviciu – capacitatea unui serviciu de a fi obținut cu toleranțe specifice și în condiții specifice, la cererea unui utilizator.

Achiziție – 1) proces, calea principală, activă de completare a colecțiilor unei

bibliotecii; 2) completarea curentă se face direct de la producători (edituri locale sau străine, agenți economici a căror activitate este producția de carte sau universități, institute de cercetări etc. și indirect, prin intermediari (societăți comerciale care au ca obiect de activitate difuzarea publicațiilor de orice tip aduse din exterior).

Acord – definirea termenilor și condițiilor în care se va desfășura o relație de parteneriat, de muncă.

Acord bilateral – acord de recunoaștere a rezultatelor de către fiecare dintre cele două părți.

Acreditare – 1) procedură prin care un organism, ce are o anumită autoritate, recunoaște legal că un organism sau o persoană este competentă să efectueze sarcini specifice; de instruire, de exemplu; 2) ansamblu de cerințe folosite de un organism de acreditare pe care un organism de evaluare a conformității trebuie să le îndeplinească pentru a fi acreditat.

Activitate – acțiune de o anumită amploare, aparținând unui domeniu determinat, a cărei executare poate fi încredințată unei persoane fizice sau moral competente, acțiune considerată ca fiind unică în timp și spațiu și, în consecință, nerepetitivă.

Activități de învățare – acțiuni sub formă de exerciții practice și / sau de exemple incluse în cadrul unui program de formare, care conduc participanții la aplicarea aspectelor teoretice; ~ care se bazează pe următoarele principii: 1) implicarea participantului într-o varietate de experiențe de învățare activă, concentrate pe diferitele aspecte ale deprinderilor pe care le formează; 2) structurarea activităților de la un nivel simplu la unul de o complexitate ridicată, conform ritmului și a capacității de asimilare și de exercițiu a participanților la programul de formare; 3) oferirea posibilității participanților de a opta pentru modul de învățare adecvat

acestora, formatorii având libertatea de a interpreta și a adapta aceste activități în funcție de cerințele proprii, necesităților participanților și cele ale programului de formare.

Actualizare – modificare a fișierului de date, a lucrării de referință sau a altor surse de informații curente, de regulă, prin revizuirea conținutului existent sau înlocuirea cu material nou.

Adaptabilitate – însușirea de a fi adaptabil, flexibil, maleabil.

Adecvare la scop – capacitatea unui proces, produs, a unui serviciu de a servi un scop definit în condiții specifice.

Adresabilitate – principiu de dezvoltare a colecției, cu două componente, care impun selectarea documentelor adecvate nivelului de cerințe, de lectură al utilizatorilor (*de exemplu, elevi, studenți, personal cu nevoi speciale, organe administrative locale*) și achiziționarea documentelor în cantitatea de exemplare cerută de organizarea fondurilor bibliotecii (*sala de lectură, împrumut, fond de referință, copii, FabLab, Maker space, ludotecă etc. sau programe de lectură, dezvoltare personală, culturală, antreprenorială*).

Adresă de e-mail – un cont de e-mail, având forma nume_utilizator@nume_calculator, în care prima parte reprezintă numele utilizatorului, iar cea de-a doua permite identificarea calculatorului pe care se află căsuța poștală, organizația de care aparține acesta și / sau țara (domeniul) (vezi *Poștă electronică*).

Adresă de internet – cod unic atribuit unui anumit calculator – conectat la internet – pentru a-l identifica ca un expeditor și / sau un receptor în transmiterea datelor sau fișierelor de program. *Se utilizează două categorii de adrese: adrese de e-mail ale persoanelor fizice și adrese URL (Uniform Resource Locator) de site-uri FTP, Telnet și Web.*

Advocacy – 1) acțiuni organizate prin care se preiau probleme neglijate, încer-

cându-se influențarea atitudinii publice și a atitudinii actorilor politici; 2) efort organizat de a schimba legi, politici sau programe guvernamentale și / sau credințe, atitudini sau comportamente în efortul de a stabili justiția socială; 3) proces politic, organizat, care implică eforturi coordonate ale oamenilor de a schimba politici, practici, idei sau valori care perpetuează inechitatea, intoleranța și / sau excluderea; 4) proces prin care cetățeni și organizații influențează factorii decizionali în luarea unei decizii pe un subiect specific, de interes public, bibliotecarii participă la luarea deciziilor.

Agenda formatorului – scenariu flexibil al unui formator care include toate detaliile aferente livrării sesiunilor de instruire, inclusiv perioada, tehnicile și instrumentele utilizate, persoanele responsabile și resursele necesare pentru a implementa activitățile planificate.

Agenda participantului – orar al activităților planificate în cadrul unui eveniment, care conține perioada sesiunii, precum și activitatea preconizată în perioada respectivă.

Agendă – 1) publicație structurată calendaristic și prevăzută cu spații destinate completării; 2) listă de teme sau probleme ce trebuie discutate în cadrul unei reuniuni.

Alfabetizare digitală – dobândirea competențelor necesare pentru a putea utiliza eficient tehnologiile informaționale.

Altruism – dispoziție de a acționa dezinteresat, trecând peste interesele personale, în favoarea altor oameni sau a întregii colectivități.

Ambianța bibliotecii – existența unui design care să producă efecte emoționale pozitive, să facă plăcută aflarea în spațiul bibliotecii și să motiveze revenirea în acest spațiu. ◊ *Ambianța unei biblioteci depinde de câțiva factori: de calitatea arhitectura-*

lă, de calitatea designului și de calitatea și designul mobilierului; elemente, armonios legate, compatibile în culoare, textură, materiale și formă ce facilitează obținerea unui mediu sociocultural de succes.

Ambianță – 1) mediu material, social sau moral în care trăiește / muncește cineva sau în care se află ceva; climat; 2) ~ reprezintă efortul de a realiza un design care să producă efecte emoționale specifice utilizatorilor ei, să facă plăcută folosirea bibliotecii și să accentueze utilitatea ei.

Amenajarea spațiilor – proces, centrat spre simplitate, flexibilitate, economie în operare, experiență vizuală variată. ◊ *O masă amplasată pentru lectură într-un minifoisor, un cort, în turnuri, o zonă octogonală delimitată cu canapele, un pod, un trenuleț, o barcă, un șarpe sau o omidă fac atractive spațiile, conferă varietate, utilitate și încurajează creativitatea; spații unde copiii pot citi, se pot juca, comunica, socializa.*

Analiza nevoilor de învățare – evaluarea performanțelor angajaților bibliotecii, a utilizatorilor și identificarea necesităților de instruire pentru a stabili programe care să răspundă planurilor de viitor ale bibliotecii sau ale individului.

Analiză – parte importantă a muncii de planificare ce constă în definirea tuturor componentelor calitative ale operațiilor: scop, obiective, activități, resurse; succesiunea operațiilor, demararea operațiilor etc.

Andosament – aprobare scrisă ce implică o adeziune personală a semnatarului și acceptarea asumării responsabilității corespunzătoare (vezi *Acord*).

Animator, animatoare – 1) (persoană) care însuflețește, stimulează o activitate, o acțiune, un spectacol, un program de radio sau de televiziune; 2) ~ produce animație, înviează, stimulează, însuflețește; 3) ~ care inițiază și supraveghează o acțiune sau o activitate; 4) ~ care creează atmosferă într-un spectacol de varietăți.

Antivirus – software utilitar dezvoltat cu scopul de a proteja calculatoarele de viruși sau de eliminare a virușilor. ◊ *Cele mai multe programe antivirus includ capacități de scanare automate și manuale prin care se verifică fișierele descărcate de pe internet, discurile introduse în calculator, fișierele create de către instalatori software.*

Aplicație – 1) ~ software care permite realizarea unor sarcini (software de aplicație), fie sarcinile ca atare (dezvoltare de aplicații). În sectorul multimedia, aplicația desemnează chiar produsul realizat; **2)** ~ cerere-tip, formular completat în vederea participării la un concurs de granturi, la ocuparea unui post vacant sau înscrierea la cursuri sau servicii oferite de bibliotecă. ◊ *Există multe îmbinări cu acest termen utilizate de noi ca: a instala o aplicație, a configura o aplicație, a dezactiva o aplicație, aplicație gratuită (pe tablete), aplicație mobilă, a șterge o aplicație, a lansa o aplicație, a descărca / a downloada o aplicație, a dezvolta o aplicație, a deconecta o aplicație.* (E. Ungureanu, *Cuvinte și linkuri*, p. 112)

Aplicație web – ansamblu de pagini web interconectate, având un conținut generat dinamic, și care oferă o funcționalitate specifică (motor de căutare, magazin virtual, client e-mail).

Aptitudine – din latină, *aptus* însemna „bun pentru”, „capabil de” – **1)** ~ complex de însușiri psihice și fizice strict individuale, relativ stabile ale persoanei, care condiționează realizarea cu randament a unei anumite activități; **2)** ~ însușire potențială ce poate fi valorificată în condiții favorabile. ◊ *Dacă aptitudinile sunt dezvoltate, perfecționate, aplicate în situații reale, ele devin eficiente fiind denumite capacități ale persoanei. Termenul are ca sinonime „capacitate” și „abilitate”.*

Aptitudine de utilizare – capacitatea unui proces, produs sau serviciu de a avea o întrebuințare definită, în condiții speciale.

Arhitectura serviciilor – o cale, un design consacrat, o modalitate de a concepe echipele și activitățile pentru a implementa și a presta servicii de calitate comunității, un model bazat pe gândirea de tip design pentru a construi o puternică cultură a serviciilor.

Aspirație – 1) năzuință, dorință intensă, râvnă; **2)** nivel pe care subiecții speră să-l atingă în executarea unei activități specifice, care se evaluează prin raportarea succesului real la succesul presupus. ◊ *Noua lege cu privire la bibliotecă corespunde aspirațiilor de modernizare și inovare a domeniului biblioteconomic. Novateca prin programele sale de modernizare a materializat aspirațiile, de decenii, ale bibliotecarilor de a învăța cum să-și inoveze conceptele de activitate.*

Atelier de lucru – activitate formativă ce își propune drept scop dezvoltarea / elaborarea unor produse specifice prin utilizarea competențelor dezvoltate în cadrul atelierelor anterioare prin utilizarea unei metodologii interactive și participative. În cadrul ~ facilitatorul înlesnește activitatea participanților fără a interveni cu opțiuni de expertiză și fără a face judecăți de valoare asupra produselor atelierului, iar participanții generează idei referitoare la produsul dorit, identifică necesitățile de documentare complementară, construiesc gradual produsul propus.

Atitudine – 1) predispoziție învățată de a reacționa cu consecvență față de un obiect sau o clasă de obiecte într-un mod favorabil sau nefavorabil; **2)** ~ reprezintă obiectivul unei sesiuni formative în termeni de achiziții finale de către participanți.

Atitudine în servicii – modul în care bibliotecarul întâmpină, salută, tratează oamenii; spiritul profesional al comportamentului prietenos în contact cu frustrarea, al entuziasmului autentic, al implicării și grijii pentru oameni / utilizatori.

Audio – 1) tehnologie de reproducere a sunetului; poate fi creat sintetic (inclusiv sinteza vorbirii), transmis de la o sursă vie (*cum ar fi o emisiune radio*) sau înregistrat de sunete reale; 2) tip de suporturi (*pentru resurse accesibile prin player audio*) folosite pentru a stoca fonograme: CD playerul, MP3 playerul sau iPodul; include suporturi folosite pentru a stoca sunete codificate atât analogic, cât și digital.

Autentificare – acțiunea prin care se verifică dacă un utilizator are permisiunea de a accesa o resursă sau de a executa o operație, se realizează prin: filtrare IP, login și parolă.

Autodezvoltare – 1) dezvoltare continuă ce include activități formale și neformale prin care se dezvoltă cunoașterea de sine și identitatea personală, realizarea potențialului uman, îmbunătățirea calității vieții, realizarea obiectivelor și aspirațiilor personale; 2) proces conștient, orientat pentru dezvoltarea profesională ce include perfecționarea individuală a cunoștințelor, competențelor, calităților personale și funcționale și care asigură eficiența activității profesionale prin unitatea celor trei componente: dezvoltarea personalității bibliotecarului.

Automatizarea bibliotecilor – proiectare și aplicare a sistemelor informaționale pentru a realiza sarcinile îndeplinite inițial de mână în biblioteci. ~ acoperă toate funcțiile în bibliotecă: achiziție, catalogare, evidența și circulația documentelor, împrumutul interbibliotecar, fluxul utilizatorilor, procesele manageriale.

Avatar – reprezentare grafică a unui utilizator în lumea virtuală, în chat-internet. ~ este o imagine generică, fotografie sau caricatură, animația unui om, animal sau a unui obiect, ales de către utilizator pentru a reprezenta identitatea sa în realitatea virtuală.

Beneficiar – 1) persoană, colectivitate sau instituție care are folos din ceva; 2)

destinatar al unor bunuri materiale sau al unor servicii; 3) persoană fizică sau juridică în folosul căreia se realizează o acțiune.

Beneficiu – câștig, profit sau folos de care se bucură cineva sau pe care-l are cineva din ceva. ◊ *Serviciile aduc beneficii oamenilor și bibliotecii. A face (un lucru) în beneficiul cuiva = a face (un lucru) în folosul exclusiv al cuiva.*

Biblioteca ca spațiu – 1) spațiu în care un număr nedeterminat de evenimente, de întâlniri, de gesturi, de senzații, de gânduri să poată avea loc; 2) loc condensat concentrând în sine colecții materiale și imateriale ale cunoașterii și informației ce sunt stocate după criteriile considerate riguroase; 3) loc pliat, întrucât el se lasă depiat prin chiar accesul presupus nelimitat la aceste colecții și, folosindu-le, ele îngăduie o desfășurare discursivă, imaginativă, afectivă sau pragmatică; 4) adăpostește obiecte cu trăsături spațiale cu totul deosebite, provoacă și stimulează comportamente și atitudini.

Biblioteca experienței – 1) ambalarea bunurilor și serviciilor în experiențe pentru a-și diferenția ofertele; 2) intensificarea mediului în care utilizatorii experimentează / utilizează serviciul, stratificând senzațiile captivante, trăite în acel mediu de bibliotecă și găsind cea mai bună modalitate de a-i implica pe utilizatori, astfel încât să transforme serviciul într-un eveniment memorabil; 3) experiența pe care o au utilizatorii în timp ce-i utilizează bunurile și serviciile, conceperea bunurilor, serviciilor explicit în scopul intensificării experienței utilizatorului; 4) calitatea timpului pe care utilizatorul îl petrece alături de acea bibliotecă; implicarea, într-un mod surprinzător de plăcut, într-un mod ce oferă o nouă valoare timpului pe care el l-a petrecut alături de bibliotecă; 5) modul de a răspunde unei piețe aglomerate de bunuri, produse, servicii, intensificată de competitivitate,

unicul element-criteriu de a fi solicitat, de a fi căutat, de a fi utilizat.

Biblioteca platformă – 1) metafora „biblioteca „platformă” se referă la rolul bibliotecii în dezvoltarea cunoașterii și a comunității fiind, în același timp, o lume media democratizată, vibrantă, cu rol critic ca mediator, cu rol de centru pentru de toate și pentru toți; 2) modelul platformă, reconcentrează atenția de la acumularea resurselor la instigarea spre rețele bogate, ca resurse generatoare de idei pentru oameni, activitate antreprenorială, care prioritizează „soluții” și produce „cunoaștere”. ♦ *Biblioteca din Alexandria era o platformă – avea o parte ca muzeu, alta, cu grădini botanice, laboratoare, spații de locuit și săli de mese, cafenele, nu doar locul pentru traducerea și copierea textelor nenumărate și elaborarea unei colecții magnifice, dar și pentru lansarea lucrărilor lui Euclid, Arhimede, Eratostene și ale colegilor lor; un exemplu actual este La Bibliothèque nationale de France.*

Bibliotecar – 1) persoană care are în grijă administrarea și funcționarea unei biblioteci; 2) lucrător la o bibliotecă; 3) specialist în biblioteconomie.

Bibliotecar animator – persoană care însuflețește, stimulează o activitate, o acțiune, o animație, înviorează, inițiază și supraveghează o acțiune sau o activitate, creează atmosferă într-un eveniment, activitate pentru copii.

Bibliotecar animator socioeducativ – persoană ce are vocație educativă în domeniul social, cultural sau sociocultural și răspunde unor activități privind medierea socială, tehnicile de animație, inițierea unor activități de animație, dezvoltarea și crearea unei legături sociale plecând de la necesitățile publicului / utilizatorilor bibliotecii (copii, tineri, adulți).

Bibliotecar facilitator – deține cunoștințe specifice, aptitudini, comportament și rol specific necesare pentru a sprijini un grup de oameni în procesul de abordare a

unui subiect cu scop și să lucreze eficient împreună pentru a obține rezultate concrete, rol care include mai multe sarcini decât cele ale unui președinte de prezidiu sau de ședință. ~ responsabilitatea de a ghida oamenii în a lucra împreună. ~ deține un set de abilități pentru lideri, folosite pentru a ghida și a delega munca într-o organizație în cadrul grupurilor de oameni în care au loc întâlniri, evenimente, servicii, sesiuni de planificare, traininguri.

Bibliotecar formator – vezi *Formator*.

Bibliotecar ludotecar – persoană care coordonează și gestionează activitatea ludotecii: fluxul și securitatea utilizatorilor, baza materială, colecția, echipamentul tehnologic, audio, sportiv; ~ organizează și coordonează activitățile ludice.

Bibliotecar mediator – desfășoară activitatea de mediere din perspectivă socială, se implică în problematica socială cu care se confruntă persoane, grupuri, comunități defavorizate, în scopul ameliorării situației sociale a acestora și al facilitării relațiilor în cadrul triadei individ – familie – comunitate; ~ își adaptează comportamentul și intervenția la specificul situațiilor în care intervine, ținând cont de nevoi, obiceiuri și tradiții; ~ adoptă atitudini profesionale în situații ambigue; cunoaște legislația referitoare la drepturile omului, la protecția socială facilitând asigurarea respectării drepturilor acestora; ~ oferă informații, îndrumare utilizatorilor, instruieste și educă referitor la gestionarea vieții cotidiene.

Bibliotecar modern – bibliotecar activ, instruit, multifuncțional și responsabil în raport cu instituția pe care o conduce, bibliotecarul modern tinde spre dezvoltare continuă și instruire pe tot parcursul vieții profesionale.

Bibliotecă – 1) spațiu determinat în interiorul țesăturii urbane, structurat, capabil să găzduiască, să provoace și să stimuleze oameni, evenimente, acțiuni; 2) for de

comunicare între cititori și cei care creează sau pun în circulație cărțile, resursele cu alți purtători de informație, calitatea sa de serviciu public gratuit; 3) centru local de informare și documentare, centru de cultură și cunoaștere, furnizând prompt informațiile indispensabile pentru cetățenia activă a membrilor comunității; 4) spațiu de interacțiune umană în care schimbările organizaționale, departamentale sau funcționale trebuie să fie încorporate în soluții arhitecturale adecvate în care flexibilitatea, adaptabilitatea și multifuncționalitatea sunt cuvinte-cheie și permit instituției să facă față evoluțiilor actuale și incertitudinilor viitoare.

Biblioteca-centru comunitar – bibliotecă modernă definită ca spațiu comunitar, singurul spațiu în care intri fără să plătești, spațiu care aparține publicului și în care relația public – bibliotecă se definește foarte bine.

Biblioteca-centru multimedia – zonă interactivă, într-o bibliotecă sau o structură distinctă, cu un program adecvat publicului, în care adulții și copiii accesează cărți on-line, aplică noi tehnologii informaționale în pregătirea temelor, unde au loc evenimente, servicii, programe, manifestări culturale, unde sunt camere de odihnă cu mobilier confortabil și pot asculta muzică, privi video, elabora filme, animații, aplicații.

Biblioteca digitală – reprezintă contextul ce reunește colecțiile, serviciile, utilizatorii în scopul asigurării întregului ciclu de viață al informației: crearea, diseminarea, utilizarea, prezervarea, procesul de informare propriu-zisă, cunoașterea. *◇ Biblioteca digitală se sprijină pe trei piloni importanți: biblioteca electronică, tehnologiile de informare și de comunicare cu utilizatorul.*

Biblioteca electronică – include documente text, audio-vizuale, multimedia, transferate pe suport electronic, organi-

zate în colecții și impunând condiții specifice de consultare; propune utilizatorilor accesul on-line la catalogul informatizat, precum și la alte documente secundare de informare (de ex., *bibliografii, incluzând sau nu rezumate, referate*), la resurse informaționale electronice existente sau nu în bibliotecă.

Biblioteca hibrid – bibliotecă în care își fac simțită prezența calculatoarele, îmbină tradiționalul, digitalul și virtualul.

Biblioteca hub – un mediu de afaceri controlat, în care rezidenții au acces la oportunități pentru creșterea accelerată a businessului propriu atât pe verticală, cât și pe orizontală.

Biblioteca incubator – 1) concept bazat pe rolul educațional al bibliotecii; un mediu în care este încurajată creativitatea, inovația, ideile și împărtășirea / dobândirea abilităților; 2) mediu ce oferă oportunități de dezvoltare personală și profesională pentru oricine, loc care încurajează lucrurile să capete viață, permite interacțiunii încrucișate între și cu alți utilizatori și bibliotecari, polenizând pasiunile și ideile utilizatorilor; 3) spațiu ce are resursele, ambianța, interiorul pentru generarea, activizarea, inovarea muncii bibliotecarilor și vieții utilizatorilor, loc în care artistul, muncitorul, copilul, maturul se scufundă, găsește și respiră inspirație – imagini, mirosuri, sunete – totul este ambalat în acest incubator.

Biblioteca maker space – 1) spațiu de muncă colaborativ în interiorul unei biblioteci sau o facilitate separată publică / privată pentru a face, a învăța, a explora și a partaja pentru copii, adulți și antreprenori, având o varietate de echipamente, inclusiv imprimante 3D, mașini de cusut și alte instrumente utile; include lego, consumabile pentru artă, reciclare; educă o mentalitate de maker, de a crea ceva din nimic și de a explora propriile interese, ajută la pregătirea celor care au

nevoie de abilități cerute de sec. XXI, abilități de gândire critică și sunt utilizate ca incubatoare; 2) un spațiu creativ de lucru care oferă acces la o gamă largă de unelte și echipamente pentru fabricație digitală și prototipare rapidă; oferă oportunități pentru îmbunătățirea nivelului de trai, local și global (incubator) și închegarea unei comunități open-source puternice; 3) spațiu de lucru în cazul în care oameni cu interese comune, de multe ori în calculatoare, prelucrare, tehnologie, știință, arta digitală sau arta electronică, se pot întâlni pentru a socializa și a colabora.

Biblioteca modernă – 1) instituție importantă, servită de profesioniști, cu o mare influență în viața socială, focalizând numeroase acțiuni de ordin social și cultural; 2) instituție ce funcționează în calitate de conector în comunitatea sa – descoperind necesitățile specifice ale comunității, oferind atât servicii tradiționale, cât și inovatoare și adaptându-se la schimbările din comunitate; 3) servește drept centru comunitar, ascultă vocea comunității și abordează necesitățile acesteia, servește drept punct central de conectare a cetățenilor la informații valoroase, inițiative locale și guvernamentale, servicii și activități ale ONG-urilor locale și internaționale, la mediul de afaceri prin intermediul unui spațiu comunitar vibrant, activ, în cadrul căruia beneficiarii pot dobândi cunoștințe și abilități, învăța lucruri noi și petrece timpul liber cu suportul bibliotecarului instruit; 4) instituție ce își dezvoltă componenta virtuală prin tot ceea ce înseamnă participare activă la rețea: acces la distanță la catalogul propriu, digitizarea colecțiilor, gestionarea resurselor de internet, acces la bazele de date științifice online, servicii de referințe prin e-mail în niște spații moderne, comod amenajate, funcționale, atractive.

Biblioteca publică – poartă locală deschisă spre cunoaștere, asigură o condiție de bază pentru educația permanentă,

luarea independentă a deciziilor și dezvoltarea culturală a individului și grupurilor sociale.

Biblioteca vie – 1) metodă folosită pentru promovarea diversității și demnității umane și încurajarea dialogului între oameni; 2) cărțile sunt ființe umane ce intră într-un dialog personal cu cititorul, cărțile sunt persoane din grupuri care se confruntă sau se pot confrunta cu prejudecăți sau stereotipuri (de gen, vârstă, educație, ocupație, etnie, rasă, religie etc.) și care ar putea fi victime ale discriminării sau excluderii sociale, precum și oameni cu povești care oferă cititorului o experiență unică de învățare; 3) cititorii împrumută cărțile pe o perioadă limitată de timp, le citesc și le returnează bibliotecarului, pentru a fi răsfoite și de alți cititori; 4) își propune să atragă atenția asupra acceptării diversității pentru că diferențele dintre oameni nu sunt valorificate ca fiind resurse, ci conduc la punerea de etichete, crearea de prejudecăți, care, în cele din urmă, orientează spre discriminare, suspiciune și excludere.

Biblioteca virtuală – concept asemănător bibliotecii, fără delimitare spațio-temporală în care oamenii găsesc documente ce răspund scopului lor de căutare: informativ, educativ, creativ. *◇ Spațiul din internet poate fi considerat o bibliotecă virtuală.*

Blog – cuvântul *blog* este prescurtarea de la „weblog” și se referă la un jurnal online creat și postat de grupuri sau persoane individuale, articolele fiind afișate în ordine cronologică.

Blogger – persoana care administrează, ține, gestionează conținutul și interacționează cu utilizatorii prin intermediul comentariilor, chaturilor.

Blogging – 1) activitatea bloggerilor, ceea ce face un blogger – postări, comentarii; 2) profesie.

Blogosferă – totalitatea blogurilor reprezentând un anumit areal geografic

(blogosfera românească) sau al unui domeniu. ◇ *Blogosfera domeniului biblioteconomic e încă în devenire.*

Brainstorming – un termen des folosit în bibliotecă, în instruire, care se referă la formularea cât mai multor idei, oricât de trăsnete ar fi, ca răspuns la o situație enunțată; regula de aur constă în faptul că nicio idee nu este proastă și sub niciun motiv nu se vor admite referiri critice sau să facă observații negative; se merge pe principiul „cantitatea generează calitatea”, conform căruia pentru a se ajunge la idei viabile și inedite este necesară o productivitate creativă cât mai mare; fiecare participant este încurajat să își exprime ideile, toate ideile fiind notate pe un flip-chart sau pe tablă.

Breaking the ice (icebreakere, topirea gheții) – metodă, folosită la începutul instruirii pentru a încuraja implicarea și participarea activă, interacțiunea, „încălzirea” și crearea unei atmosfere deschise în cadrul grupului, facilitarea lucrului în grup, a comunicării și a cooperării. ◇ *Cu ajutorul acestei metode se identifică temerile și așteptările participanților, dar și nivelul optim de pornire.*

Brevet – certificat pentru o invenție, eliberat de autoritatea competentă a statului, pe care îl eliberează inventatorului sau instituției. ~ este valabil doar pe teritoriul statului care l-a emis.

Buget – evidența resurselor financiare și repartizarea lor pe categorii de cheltuieli dintr-o anumită perioadă (de obicei, un an) ale unui stat, oraș, sat, proiect.

Bugetul bibliotecii – document prin care sunt prevăzute și aprobate în fiecare an veniturile și cheltuielile sau după caz, numai cheltuielile, în funcție de sistemul de finanțare.

Bugetul proiectelor – evidența cheltuielilor și repartizarea lor pe categorii pentru perioada desfășurării proiectului / programului.

Bune practici – cazul în care cele mai bune practici sunt utilizate în mod selectiv și adaptate la situația din propria bibliotecă, aceasta se numește o bună practică; ◇ serviciul *Bucătăria bibliotecii* este o bună practică și un model preluat, inspirat de la o bibliotecă publică din Suedia.

Cafenea publică – o metodă de dialog activ, schimb de informații și găsim de soluții creative de acțiune, folosindu-le atunci când se supune unei dezbateri relaxate un anumit subiect, permițând totodată o interacțiune mare și relații apropiate între participanți. ◇ Este o metodă foarte bună de consultare și participare la luarea deciziilor.

Calculator (computer) – 1) echipament electronic care recepționează, stochează, gestionează și comunică informații și / sau instrucțiuni; 2) ansamblu de sisteme mecanice, electromagnetice și electronice care prelucrează datele introduse într-o formă prestabilită și furnizează rezultate într-o formă accesibilă utilizatorului, fie ca semnale destinate acționării unor echipamente. ◇ *Tehnologiile moderne informaționale consolidează rolul bibliotecilor în calitate de centre comunitare. Dotarea bibliotecii cu calculatoare, accesibile pentru utilizatori, este primordială pentru transformarea bibliotecii.*

Calitatea serviciilor – ansamblu de caracteristici ale unui produs ce satisfac necesitățile utilizatorului și, în consecință, fac ca produsul să fie satisfăcător; totalitatea trăsăturilor și caracteristicile unui serviciu care determină capacitatea acestuia de a satisface nevoi afirmate sau implicite. ◇ *Scopul calității serviciilor de bibliotecă este perfect compatibil cu principiul de bază al serviciului public care dorește găsirea celor mai potrivite răspunsuri la nevoile cetățenilor.*

Capacitate managerială – capacitate de a planifica, a organiza, a desfășura și a controla anumite activități.

Capacitatea de răspuns – disponibilitatea de a ajuta utilizatorii și de a le furniza un serviciu rapid.

Capital social – valoarea bunurilor aduse ca aport în societate / comunitate, exprimată în monedă națională.

Carta minții – vezi *Harta mentală*.

Carte electronică – document electronic în care textul ocupă un loc preponderent și care poate fi considerat ca echivalent al cărții tipărite (monografie).

Carte vie (din biblioteca vie) – oameni reprezentând grupuri care se confruntă sau se pot confrunta cu prejudecăți sau stereotipuri (de gen, vârstă, educație, meserie, etnie, rasă, religie etc.) și care ar putea fi victime ale discriminării sau excluderii sociale sau pot fi oameni cu povești care ar da cititorului o experiență unică de învățare. *◇ În fiecare localitate și bibliotecă sunt oameni care ar putea împărtăși povești deosebite celorlalți, oferind o nouă perspectivă asupra a ceea ce înseamnă prejudecată, stereotip și discriminare.*

Cartografiere – proces de elaborare a unei hărți.

Cartografierea punctelor de percepție – proces de identificare a punctelor de percepție într-o bibliotecă.

Cartografierea serviciilor – proces de identificare a serviciilor dintr-o bibliotecă, dintr-un raion, oraș, municipiu sau la nivel național. *◇ Procesul de cartografiere include denumirea furnizorilor de servicii (biblioteca, subdiviziunea), adresa juridică a acestora, tipurile de servicii pe care le prestează aceștia, beneficiarii lor, care include: documentarea și elaborarea instrumentelor de culegere a datelor; colectarea de date cantitative de la nivelul bibliotecilor; colectarea de date calitative de la nivel instituțional și al beneficiarilor de servicii, colectarea de date prin vizite pe teren la serviciile selectate; procesarea și analiza datelor calitative și cantitative culese de la nivelul furnizorilor de servicii.*

Căutare – cerere intelectuală specifică, ce implică, de obicei, transmiterea către server a unei solicitări de căutare a unui serviciu on-line oferit de bibliotecă.

CD-ROM (Compact Disc Read-Only Memory) – format de tip disc compact care stochează resurse electronice, inclusiv sunet, text, imagini fixe și în mișcare, sub formă optică, utilizabil cu ajutorul unui CD-ROM player.

Cele mai bune practici – practici încercate și testate, optime și / sau exemple de activități, metode, practici sau tratamente, a căror utilizare a fost dovedită a fi de succes în mai multe organizații.

Cerere – acțiunea de a (se) cere și rezultatul ei – 1) solicitare; rugăminte; 2) pretenție, exigență; revendicare; 3) (ec. pol.) cantitate totală de bunuri materiale și servicii pe care utilizatorii / cetățenii doresc și pot să le utilizeze / achiziționeze, într-o anumită perioadă; 4) sesizare adresată unui organ de jurisdicție sau unui alt organ de stat pentru valorificarea, recunoașterea sau apărarea unui drept.

Chestionar – instrument de identificare a necesităților cetățenilor, care constă dintr-un ansamblu de întrebări sau sarcini adresate acestora.

Ciclul de viață al inovației – 1) durata medie de viață a unei idei inovative de la concept și dezvoltare până la dispariție sau inutilitate; 2) procesul prin care trece o inovație de la idee la uzare: elaborarea, proiectarea, realizarea / implementarea, utilizarea și uzarea.

Ciclul de viață al serviciului – 1) durata medie de viață a unui serviciu, analogic produselor, se naște, se dezvoltă, ajunge la maturitate și apoi îmbătrânește, de la concepția și dezvoltarea sa până la dispariția definitivă din arena serviciilor bibliotecii; 2) etapele consecutive și intercorelate ale unui serviciu de la concept / viziune; fezabilitate; proiectare / dezvoltare, prestare, retragerea din uz; 3)

~ reflectă evoluția în timp a serviciului și reprezintă intervalul de timp dintre momentul apariției serviciului pe piață și cel al dispariției lui definitive din arena bibliotecii și comunității.

Ciclul instruirii – etapă necesară în proiectarea unui training ce include: analiza necesităților de formare a grupului-țintă, competențelor formatorilor, performanței dorite a formabililor și resurselor necesare; dezvoltarea planului trainingului, implementarea / livrarea trainingului publicului-țintă; evaluarea eficacității trainingului și diseminarea succeselor.

Ciclul îmbunătățirii serviciilor – 1) urmărirea obținerii unui randament superior celui precedent; 2) proces prin care se compară obiectivele prevăzute cu rezultatele reale, analizează cauzele deviațiilor, inițiază acțiunile prin care se elimină cauzele-sursă ale acestor erori, sintetizează acțiunile într-o nouă fază de planificare și standardizare pentru a preveni apariția nonconformităților.

Codul de bune practici – document care recomandă reguli de proiectare, metodologii de realizare și / sau de utilizare a unui produs sau serviciu.

Codul serviciilor – 1) document / politică instituțională / manifest prin care biblioteca își asumă un angajament de livrare / furnizare a serviciilor de calitate utilizatorilor și îmbunătățirea relației cu ei. ~ reflectă intenția bibliotecii de a îmbunătăți, diversifica, revizui și coordona serviciile oferite utilizatorilor în parteneriat cu ei; 2) instrument eficient pentru a redeschide dialogul cu utilizatorii pentru a îmbunătăți comportamentul social în cadrul bibliotecii.

Colecție audio – de carte audio, numită și carte vorbită, carte auzită, audiobook, carte de ascultat, care constituie o înregistrare a lecturii cu voce tare a unui text pe un mediu purtător de informație, apărută ca ofertă alternativă la posibilitățile existente de acces la informație a persoanelor

cu deficiențe de citit. ◇ *Mediile purtătoare utilizate sunt disc audio clasic, bandă magnetică, disc DVD, disc compact (disc dur), iar spectrul utilizării s-a extins de la persoane cu dizabilități la oamenii grăbiți, persoane care învață de la distanță, învață limbi străine sau fac alte lucruri în timp ce ascultă.*

Colecție Braille – colecție de cărți transcrise în alfabetul Braille (sistem punctiform al literelor, în relief, de scriere și citire special pentru nevăzători).

Colecție cu tipar mărit – conține cărți cu tipar plat, obișnuit, tipărite cu caractere de minim 16-18 puncte, format accesibil, special pentru lectura celor cu vederea slabă și pentru persoanele înaintate în vârstă.

Colecție de bibliotecă – 1) totalitatea documentelor deținute de bibliotecă, purtătoare de informații, organizate după anumite criterii menite să faciliteze regăsirea fiecărei unități constitutive, precum și un grup de unități documentare alcătuite și orânduite după anumite criterii și care constituie un anumit fond; 2) ~ se constituie în timp, în mod sistematic și unitar după anumite criterii cum ar fi conținutul, destinația, limba, modul de organizare, interesele utilizatorilor și răspund necesităților de informare, de cultură și dezvoltare personală a tuturor categoriilor de vârstă; 3) ~ constituie un tot de documente semnificative și valoroase din toate domeniile de cunoaștere; 4) ~ constituie documentele, resursele informaționale sau de obiecte, puse la dispoziția utilizatorilor de către o bibliotecă.

Colecție de instrumente agricole – include o varietate distinctă de instrumente agricole, se constituie în baza cererii utilizatorilor și specificului satului, orașului. Poate fi constituită din donații succesive din partea membrilor comunității, unele instrumente, cum ar fi foarfece de tăiat tufarii, de curățat copacii sau via; hârleț, sapă, greblă, coasă, furcă, cosor etc. pot fi achiziționate din buget.

Colecție de instrumente de gospodărie – constituită din instrumente necesare omului în gospodărie: ciocane, clește, ferestrău electric, perforator, sapă, greblă, mașină de cosit iarba, șurubelniță etc.

Colecție de instrumente muzicale – instrumente muzicale puse la dispoziția utilizatorilor pentru a exersa, pentru cursuri de a învăța să cânte la diverse instrumente, pentru activități ale utilizatorilor, colecția de instrumente muzicale poate include: pian, chitară, cobză, nai, fluiet, ocarină, saxofon, clarinet, trompetă, tobă, acordeon, țambal. Colecția de instrumente poate fi constituită în timp prin achiziții de la buget sau din donații de la cititori.

Colecție de jucării – vezi *Ludotecă*.

Colecție digitizată – parte a colecției electronice compusă din acele articole care au fost digitizate din colecția în format analogic a bibliotecii.

Colecție electronică – toate resursele în formă electronică din colecția bibliotecii, fie create inițial în formă digitală, fie digitizate.

Colecție locală – istorii locale, lucrări de artă, melodii locale, baze de date despre oamenii localității sau instituției; publicații, articole despre localitatea dată.

Colecție tactilă – colecție de carte tactilă, cu text, imagini tactile (executate din pânză, lemn, piatră, lut, piele, carton, hârtie, semințe – folosite creativ pentru reprezentarea lucrurilor) însoțite de text Braille sau cu tipar mărit, cu efecte sonore, cu text vorbit, cântat, destinate copiilor orbi sau cu deficiențe de vedere.

Competență – aptitudini demonstrate de a aplica cunoștințe și îndemânări; adițional cunoștințelor și aptitudinilor, reprezintă obiectivul unei sesiuni formative în termeni de achiziții finale de către participanți.

Competență de specialitate – însușirea zonei de responsabilitate prin competențe și abilități tehnice necesare, prin

experiența acumulată și utilizată pentru sarcini noi; în cazul în care bibliotecarii angajați nu dispun de competențe și de cunoștințe relevante, aceștia le obțin în programe de calificare.

Competență metodică – dorința și capacitatea de a aplica diferite abordări metodologice într-un mod care este adecvat situației și persoanelor implicate în scopul de a atinge în mod eficient un obiectiv.

Competență socială – abilitatea de a lucra cu alte persoane în mod constructiv și de a aborda sarcini pentru a le stăpâni împreună. *♦ Competența socială este condiționată de dorința de a cunoaște alte persoane cu ciudățeniile lor unice, fond specific, standarde și valori și să le accepte așa cum sunt; alt aspect important este abilitatea de a te pune în locul altor oameni și de a te adapta la ei.*

Competențe ale bibliotecarului modern – de specialitate, metodice, sociale, generale, personale, profesionale.

Competențe generale – indispensabile în îndeplinirea deplină a ocupației, permit exercitarea eficientă a competențelor profesionale (cultură generală, limbi străine, abilități de utilizare a computerului etc.).

Competențe personale – reprezintă o serie de abilități, aptitudini și valori care le permit bibliotecarilor să își desfășoare activitatea etic și eficient: să fie buni comunicatori, să își dorească perfecționare profesională de-a lungul întregii cariere, să se adapteze noilor schimbări ale domeniului; capacitate și spirit critic care să conducă la luarea unor decizii, inițiative, capacitate de investigare, creativitate pentru a genera noi idei, constanță în deciziile luate, dinamism, precum și pentru a continua sau a dezvolta noi activități.

Competențe profesionale – capacitatea de aplicare a cunoștințelor și a abilităților în desfășurarea profesiei, incluzând capacitatea de răspuns prompt la probleme.

mele neprevăzute, educarea utilizatorului, realizarea unor proiecte practice, autonomia, flexibilitatea, colaborarea cu mediul profesional și integrarea în fluxul de lucru, deprinderi pentru munca în echipă, pentru utilizarea creativă a mediilor electronice în cadrul discuțiilor profesionale, cunoașterea temeinică a resurselor informaționale, modalităților de a accesa informația, utilizarea noilor tehnologii.

Comunalitatea spațiului public – loc al comunității, loc de întâlnire, loc de „socializare”, un loc care, în virtutea faptului de a fi în comun, de a fi unul cu celălalt, se materializează existențial prin capacitatea bibliotecii de a aduce laolaltă indivizi, de a suda ceea ce spațiile private sau spațiile personale desfac în intimism sau în utilitarism; resursă pentru comunitate, resurse de documentare, de evenimente, resurse de „comun”, potențialul său de agregare și creativitatea de care trebuie să fie capabilă pentru a strânge comunitățile în jurul său; funcționează ca accelerator (stimul, motivație, pretext, context) pentru mobilizarea acelei dimensiuni a vieții în comun pe care strategiile contemporane de marketing fie o disprețuiesc, fie o manipulează comercial. *◇ Spațiul public al bibliotecii trebuie să rămână comun, în ambele sensuri ale acestui cuvânt; este un spațiu comun, întrucât nu aparține nimănui în mod precis și tuturor în același timp; creează premisele egalității, prin inapropriabilitatea sa și prin accesul și practica în comun; un spațiu al comunului, pentru că practica lui se face în nume comun, fără a angaja nume proprii sau, cel puțin, fără a utiliza aceste nume proprii ca sursă de autoritate și de adevăr.*

Comunicarea în servicii – 1) demers ce vizează stabilirea unei legături între părțile interesate să comunice și desemnează, în același timp, întregul sistem pe care se sprijină și în cadrul căruia are loc comunicarea; 2) un pilon fundamental al culturii serviciilor, incluzând felul decla-

rațiilor despre serviciile dumneavoastră adresate tuturor celor prezenți în lumea care ne înconjoară, printre care utilizatori, parteneri, membri ai echipei, media, comunitate; 3) promovează limbajul folosit în servicii, amplifică viziunea asupra serviciilor, explică sistemul de măsurare și indicii privind serviciile, exprimă complimentele și reclamațiile utilizatorilor.

Conflictualitatea spațiului – spațiul bibliotecii îngăduie și protejează diferența, antagonismul și conflictul; în spațiul bibliotecii indivizii intră în raporturi diferențiale și ca diferiți, acceptându-i pe ceilalți ca adversari, concurenți, dar nu ca inamici; rivalitatea, alt nume al acestei conflictualități, trebuie înțeleasă nu în sensul negativ-distructiv al termenului, ci ca pe o sursă de creație și de evenimente.

Continuitate – principiu ce impune completarea colecțiilor de seriale, de documente ce apar în mai multe volume la intervale de timp (opere, opere alese, opere complete), precum și cu lucrări ce apar în colecții numerotate sau asigurarea continuității unui domeniu.

Continuitatea unui serviciu – capacitatea unui serviciu, odată realizat, de a continua să fie furnizat în condiții date pe o durată de timp dorită.

Convenție, convenții – 1) înțelegere, acord între două sau mai multe state, instituții sau persoane cu privire la anumite probleme sau la anumite obiective; în juridică – contract; 2) denumire dată unor tratate internaționale; 3) în artă – înțelegere tacită de a admite unele procedee sau ficțiuni.

Conversația euristică – 1) prezintă un dialog, ce are loc între formator și formabil, trezind interes formabilului printr-un set de întrebări, care în final conduc la aflarea adevărului. Prin această metodă, formabilii sunt determinați să facă propriile plimbări în universul cunoașterii și să facă legăturile necesare dintre cunoștințele

găsite. Aceste conexiuni între informațiile primite ajută la aflarea de noi cunoștințe; 2) o concepție a educației este faptul că întrebarea este începutul cunoașterii și al dezvoltării, și adevărata cunoaștere nu se află în răspuns, ci în punerea întrebărilor și urmărirea neîncetată a răspunsurilor, care, la rândul lor, trezesc alte întrebări, ceea ce este o reacție în lanț. Acest fapt a determinat cercetarea importanței întrebărilor în educație.

Conversație – metodă folosită în toate etapele lecției; presupune dialogul realizat în scopuri didactice, pe baza adresării de întrebări și a primirii de răspunsuri. Metoda conversației constă în dialogul dintre formator și formabil, în care formatorul este un partener care nu doar întreabă, dar și răspunde întrebărilor formabililor, determină o participare activă a formabililor.

Creativitate – 1) proces mental și social care implică generarea unor idei sau concepte noi, precum și noi asocieri ale minții creative între idei sau concepte existente; 2) proces cognitiv prin care se dezvoltă o idee, un concept, o descoperire care este văzută ca o noutate de către creatorul ei sau de către o audiență avizată; 3) proces de sensibilizare la probleme, deficiențe, goluri în cunoștințe, elemente care lipsesc, dizarmonii etc., identificarea dificultăților, căutarea de soluții sau formularea ipotezelor asupra deficiențelor: testarea și retestarea acestor ipoteze și, posibil, modificarea și retestarea lor și, în final, comunicarea rezultatelor; 4) concept multidimensional ce se poate manifesta în multiple domenii: cognitiv, intelectual, social, economic, artistic, literar etc. și este la fel de fundamental pentru progresele din științe, din matematică, tehnologie, politică, afaceri și în toate domeniile vieții cotidiene; 5) trăsătură complexă a personalității umane, constând în capacitatea de a realiza ceva nou, original; 6) abilitate de a transcende ideile, regulile, modelele,

relațiile tradiționale și de a crea noi și semnificative idei, forme, metode, interpretări etc., originalitate sau imaginație. *♦ Creativitatea este esențială în rezolvarea problemelor, deoarece prin aceasta se obțin inovații deosebit de importante în varii domenii. Creativitatea dă naștere la noi concepții, pe care procesul de inovare le transformă în noi metode, produse sau servicii. Creativitatea reclamă atât o gândire convergentă, cât și una divergentă.*

Creativitate artistică – aptitudine de a reda lucruri apreciate pentru frumusețea lor estetică; există doar la indivizii cu predispoziție vizuală și tactilă pentru artă.

Creativitate conceptuală – crearea de soluții sub formă de concepte relevante unice, pentru problemele existente și emergente. În acest sens, creativitatea este procesul mental ce implică generarea unor noi idei, concepte sau a unor noi asocieri între ideile, cunoștințele ori conceptele existente.

Credibilitate – veridicitate, încredere, onestitate, în privința serviciului furnizat.

Cultura bibliotecarului modern – bibliotecarul modern deține o dezvoltată cultură generală, cultura informației, cultura tehnologică, digitală, cultura inovației, cultura media, cultura serviciilor, cultura relațiilor, cultura rețelilor.

Cultura informației – abilitatea de a localiza, a evalua și a folosi informația pentru a deveni, pentru toată viața, independent informațional.

Cultura inovației – 1) set de credințe instituționale referitor la inovație, partajat de majoritatea bibliotecarilor, se dezvoltă atunci când inovația devine scopul împărtășit al tuturor aspectelor activității, interacțiunilor, tranzacțiilor – din sala de consiliu, din biroul directorului general până la linia întâi, la intrarea utilizatorului în bibliotecă, când se creează condițiile necesare pentru ca bibliotecarii să inoveze – motivație, încurajare, recunoaștere, recompense

sare; 2) abilitate de a inova; 3) sistem de referință – descrie și definește acțiunile în raport cu inovația, stabilește principiile fundamentale cu privire la inovații în sistemul de operare a bibliotecii, instruind managerii, din orice poziție, cultura se construiește prin intermediul instruirilor dedicate inovării, susținute de concursuri, programe de recunoaștere, comunicare, campanii.

Cultura instituțională (organizațională) – 1) set de credințe partajat de cea mai mare parte a personalului unei biblioteci, referitoare la cum oamenii ar trebui să se comporte în procesul muncii și la cele mai importante scopuri și sarcini de realizat; 2) ~ desemnează sistemul de valori, simboluri, convingeri, aspirații, așteptări, modalități de gândire și comportamentul acceptat de membrii organizației ca bază comună de acțiune.

Cultura media – abilitatea unui individ de a citi, a analiza și a evalua informațiile tipărite, audio sau vizuale din diferite forme media (TV, radio, presa scrisă, internet).

Cultura serviciilor – 1) abilitate de a dezvolta, a presta, a evalua, a monitoriza, a

îmbunătăți și a promova serviciile bibliotecii pentru comunitate; 2) sistem de referință – descrie și definește acțiunile în raport cu serviciile, o abordare analitică și sintetică cu scopul de a îmbunătăți serviciile la nivelul întregii instituții, inserând principiile fundamentale cu privire la servicii în sistemul de operare al bibliotecii, instruind managerii, din orice poziție, cultura se construiește prin intermediul unei serii dinamice și frecvent modificate de ore de curs dedicate serviciilor, prin concursuri, programe de recunoaștere, comunicări, sondaje, focus grupuri (vezi *Codul serviciilor*).

Cultura tehnologică – abilități necesare unui individ pentru a utiliza computerul, tableta, aplicațiile software, bazele de date pentru a rezolva o varietate de probleme educative, de activitate practică sau personale.

Cunoștințe – reprezintă obiectivul unei sesiuni formative (adițional aptitudinilor) în termeni de achiziții finale de către participanți.

(Va urma)

SĂPTĂMÂNA CREATIVITĂȚII ȘI INOVAȚIEI LA BM „B.P. HASDEU”, EDIȚIA 2017 (TOTALURI PRELABILE)

Abstract

În perioada 25-30 aprilie s-a desfășurat Săptămâna Creativității și Inovației la BM „B.P. Hasdeu”, ediția a III-a. Scopul acestei Campanii de celebrare a creativității și inovației a fost să scoată bibliotecarii din activitățile statice provocându-i să gândească altfel, dincolo de standarde și șabloane, să se diferențieze prin noutate, elemente surprinzătoare orientate spre îmbunătățirea, inovarea proceselor, activităților, produselor, serviciilor. Bibliotecile au

*Conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI,
director, Departamentul studii și cercetări*

înregistrat rezultate îmbucurătoare – ca produse, activități și servicii, ca stare de spirit și atitudine.

Cuvinte-cheie: creativitate, inovație, Biblioteca Municipală, Servicii moderne, produse inovative, spirit de echipă, diferențiere, succes.

Săptămâna creativității și inovației la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” (SCIH), 2017, ne-a convins, a treia dată, că ima-